

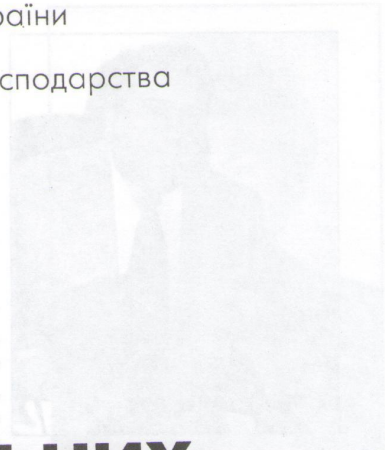
ТЕРНОПІЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

ІНСТИТУТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ

Тернопіль
ЕКОНОМІЧНА
ДУМКА
2004

ВИПУСК 4

Міністерство освіти і науки України
Тернопільська академія народного господарства

ІНСТИТУТ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ

(НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ВИПУСК 4

Адреса:

кім. 8, 11, 12, вул. Львівська, 1, м. Тернопіль, Україна, 46004
тел./факс: (0352) 43 59 85, електронна пошта: furman@ukrbiz.net

Тернопіль
ЕКОНОМІЧНА ДУМКА
2004

Михайло Лучко

*Кандидат економічних наук (1992 р.), професор (2004 р.).
Проректор з навчальної роботи Тернопільської академії народного господарства,
завідувач кафедри обліку і контролю фінансово-господарської діяльності.
Народився в 1964 році у м. Тернополі.
Закінчив Тернопільський фінансово-економічний інститут за спеціальністю
бухгалтерський облік, аналіз та контроль господарської діяльності.
Засновник і незмінний президент відомої аудиторської фірми "Тер Аудит".
Перша наукова праця побачила світ у 1988 році.
Автор 122 наукових праць, у т.ч. трьох монографій "Бухгалтерський облік
в управлінні бізнесом: зарубіжний досвід" (1997 р.), "Історія обліку:
світ та Україна, погляд крізь роки" (1999 р.), "Теорія бухгалтерського обліку
(теоретичний та методологічний аспекти)" (2002 р.).*

ВІТАКУЛЬТУРНІ ОРІЄНТИРИ РЕФОРМУВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання раціональності та доцільності парадигмального простору розвитку наукових концепцій є актуальним повсякчасно, оскільки параметри-приписи будь-якої парадигми задають умови конструювання організованого соціуму за рівнями існування та осягнення й зумовлюють наукове пізнання соціокультурного досвіду людства. Сьогодні наукова революція породжена змінами у свідомості поколінь, реформації змісту, цінностей, що спричинює трансформацію механізмів освоєння дійсності, а відтак і способів дії суб'єктів в оточенні. Тому змін зазнають стереотипи сприймання особою себе та економічного довкілля.

Вітакультурна парадигма (за А.В. Фурманом) задає концепти соціальної організації функціонування суспільства у взаємодоповненні процесів життє- і культуротворення, надаючи перевагу гуманним технологіям, методам культурної політики в усіх сферах буття. Відповідні зміни відбуваються і в економічній діяльності. Оцінка ефективності функціонування господарських структур у системі ринкових відносин залежить від здійснення зовнішнього і внутрішнього контролю. Результати аудиторських перевірок відображають стан наявних практик бухгалтерського обліку, комунікативних зв'язків, процеси розвитку та особливості управлінських структур в організації.

Орієнтація на вітакультурні методологічні концепти в організації аудиту видозмінює усталені стереотипи в оцінках економічної ефективності та доцільності функціонування підприємств у кількох аспектах:

- щодо діяльності аудиторських фірм (певні культурні норми і цінності співпраці, соціально-психологічний клімат колективу, організаційний простір життєреалізування потенціалу співробітників)
- формування рефлексивної культури взаємодії;
- щодо зовнішнього аудиту – пріоритет етичних норм співпраці з клієнтом, тому поряд з традиційними характеристиками (конфедційність, неупередженість, компетентність, відвертість) з'являються паритетність, партнерство, а через певну систему соціозв'язків відбувається розвиток особистості аудитора (за Б.В. Поповим), щонайперше знаходження себе серед інших, випробування себе іншими тощо;

— щодо *внутрішнього аудиту* — самоорганізація контролю за функціонуванням оргструктур, консультування на предмет досконалості та доцільності управлінського апарату.

У дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених більше уваги приділяється зовнішньому аудиту, тоді як питання внутрішнього розглядається поверхнево і спрощено. Проте першопочатково самоконтроль фірми забезпечує більш ефективне її функціонування і дає змогу уникнути багатьох хиб, ще при їх зародженні. Відтак діяльність підприємства контролюється за досконалими шляхами розвитку, враховуючи увесь наявний потенціал персоналу. В культурному просторі суспільства підприємство набуває ознак самостійного об'єкта творення певної системи норм і цінностей, що узгоджені з існуючими.

У міжнародній практиці сферу внутрішнього аудиту окреслюють п'ять наступних стандартів: №310 "Достовірність і повнота інформації", № 320 "Узгодженість з політикою, планами, процедурами, законами і нормативами", №330 "Збереження активів", № 340 "Раціональність та ефективність використання ресурсів" і №350 "Досягнення цілей операційної діяльності і програм". Як бачимо, крім перевірки правильності відображення фінансово-господарської діяльності підприємства у системі обліку та збереження товарно-матеріальних цінностей, що традиційно властиві для працівників контрольно-ревізійних підрозділів, внутрішні аудиторі широко залучені до визначення раціональності використання ресурсів і контролю за дотриманням законодавчих та нормативних вимог у процесі господарювання. Вказані напрямки діяльності внутрішніх аудиторів класифікуються у міжнародній практиці як аудит відповідності та операційний аудит.

Вимоги до професійних якостей внутрішніх аудиторів розглядають на двох рівнях: щодо відділу внутрішнього аудиту (стандарті №210 "Штат", №220 "Знання, навички, дисципліна" і № 230 "Нагляд за роботою") та стосовно окремого внутрішнього аудитора (стандарті №240 "Відповідність стандартам професійної поведінки", № 250 "Знання, навички, дисципліна", № 260 "взаємовідносини аудиторів і надання інформації", № 270 "Продовження навчання" і №280 "Належна професійна ретельність"). Досить цікавими є директиви стандарту №260: для внутрішніх аудиторів важливо уміти спілкуватися й ефективно обмінюватися інформацією. На наш погляд, ця вимога найкраще відображає мету діяльності внутрішніх аудиторів у міжнародній практиці: допомогти керівництву і працівникам підприємства найкраще виконувати свої обов'язки. Крім того, від умінь внутрішніх аудиторів отримати необхідну інформацію залежить продуктивність перевірки, а чітке і зрозуміле представлення результатів внутрішнього аудиту сприяє впровадженню розроблених ними рекомендацій.

Внутрішній аудитор має бути чесним та об'єктивним у виконанні своїх професійних обов'язків. Йому повинно бути притаманне неупереджене ставлення до об'єкта перевірки, а також до окремих осіб, котрі можуть мати певний інтерес до його роботи. Аудитор має уникати різних майнових відносин із клієнтом, не пов'язаних з аудиторською перевіркою.

У тимчасових нормах аудиту в Україні, норматив 3 "Основні принципи, які регулюють аудит", принципи аудиту поділяли на дві групи: професійної етики (незалежність, об'єктивність, компетентність, конфіденційність, доброзичливість) та методологічні (планування аудиту; обґрунтованість оцінки значущості аудиторських свідчень, а також системи внутрішнього контролю; доцільність вибору методик і техніки аудиту; визначення критеріїв суттєвості та достовірності; дотримання методик оцінки ризиків і вибір даних; аналіз інформації та формування висновку; відповідальність за винесений висновок; дотримання порядку документального оформлення; взаємодія аудиторів; обґрунтування використаних результатів роботи іншого аудитора; повна поінформованість клієнта; контроль якості своєї роботи).

На відміну від вітчизняної, міжнародна практика проведення аудиту, більше спрямована на координацію і залучення людського чинника у системі обліку. Відтак є нагальна потреба переходу до більш складної методології організації аудиту. Саме вітакультурна парадигма задає багатовекторні напрямки проведення перевірок, максимально задіюючи соціальний досвід здійснення контролю і посилюючи змістовність, цілісність і структурованість функціонування об'єктів народного господарства.

**Адреса ІЕСО:
к. 8, 11, 12
вул. Львівська, 1
м. Тернопіль
Україна 46004**

**Телефон/факс
(0352) 43 59 85**

**Інтернет-адреса:
www.furman.ukrbiz.net**

**Електронна пошта:
furman@ukrbiz.net**

ISBN 966-7411-75-3